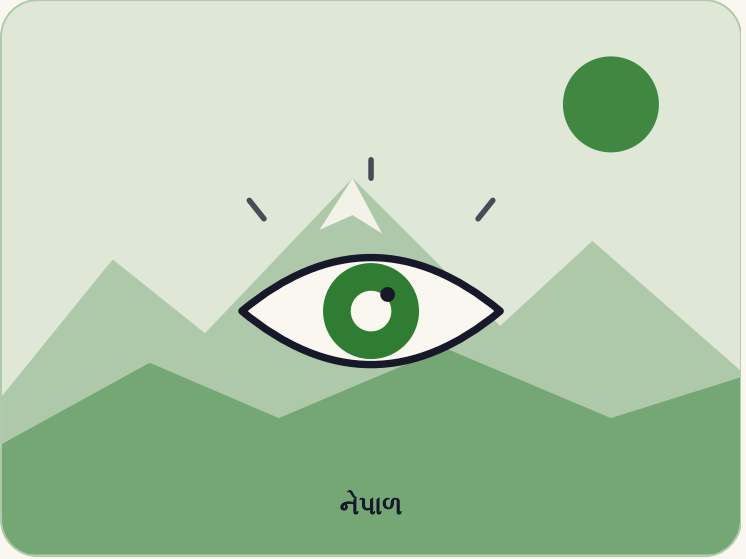

નેપાળ

જે ડૉક્ટર આંખની સર્જરી પહાડો સુધી લઈ ગયા

નેપાળના પહાડોનો એક ગરીબ છોકરો આંખનો સર્જન બન્યો. તેણે દૃષ્ટિને
એટલી સસ્તી બનાવી કે ગરીબો સુધી પહોંચે.

ક્યાં કાઠમંડુ

કોણ ડૉ. સંદુક રુઈત, નેપાળના એક આંખના સર્જન

ક્યારે 1980 થી 2012

4 મિનિટનું વાંચન

વાર્તા

સંદુક રુઠતનો જન્મ નેપાળના એક દૂરના પહાડી વિસ્તારમાં થયો. તે એટલો ગરીબ હતો કે સૌથી નજીકની શાળા ચાલીને ઘણા દિવસ દૂર હતી. ત્યાં કોઈ આરોગ્ય ચોકી પણ ન હતી.

17 વર્ષની ઉંમરે તેમની મોટી બહેન ટીબીથી મૃત્યુ પામી. ટીબી ફેફસાંનો એક રોગ છે. તેના મૃત્યુએ તેમને ડૉક્ટર બનવાનું મન કરાવ્યું. એક શિષ્યવૃત્તિ તેમને ભારતની મેડિકલ કૉલેજમાં લઈ ગઈ. પછી તેઓ ઘરે પાછા ફર્યા અને સરકારી આરોગ્ય અધિકારી બન્યા.

આંખો પર વાદળ

નેપાળમાં ઘણા વૃદ્ધો મોતિયાથી અંધ થઈ રહ્યા હતા. મોતિયો આંખમાં ધુંધળો ડાઘ છે. તે પ્રકાશને રોકે છે. ઑપરેશનથી તે મટી શકે છે. પણ પહાડોના લોકો પાસે સર્જન સુધી પહોંચવાનો કોઈ રસ્તો ન હતો.

1980માં રુઠતે અંધત્વ અંગેના એક સર્વેમાં કામ કર્યું. ત્યાં તેમની મુલાકાત ઑસ્ટ્રેલિયાના આંખના ડૉક્ટર ફ્રેડ હોલોઝ સાથે થઈ. પછી ઑસ્ટ્રેલિયામાં હોલોઝે તેમને એક નવી રીત શીખવી. સર્જન ધુંધળો લેન્સ કાઢી લે છે અને તેની જગ્યાએ એક નાનો પ્લાસ્ટિકનો લેન્સ મૂકે છે. રુઠત આ રીત 1988માં નેપાળ લાવ્યા.

નેપાળના કેટલાક આંખના સર્જનોને આ ફેરફાર ગમ્યો નહીં. રુઠતે તેમને ધીરજથી શીખવ્યું. ધીમે ધીમે કેટલાક માની ગયા.

પછી તેઓ આ કામ ગામડાં સુધી લઈ ગયા. તેઓ પોતાની ટીમ સાથે ચાલીને દૂરનાં નગરો સુધી ગયા અને નેત્ર શિબિરો યોજ્યાં. સેંકડો લોકોની સારવાર ત્યાંની ત્યાં થઈ. શિબિરો સાદા હતા, એટલે તેમણે કામને સ્વચ્છ અને ચોક્કસ રાખવાની રીતો શોધી. તેમણે ટાંકા વગર ઑપરેશન કરવાની રીત પણ શોધી. ઑપરેશન ઝડપી બન્યું, અને લોકો જલદી સાજા થવા લાગ્યા.

જો તમે તે નેપાળમાં કરી શકો, તો તે દુનિયામાં ગમે ત્યાં થઈ શકે.

સંદુક રુઘત, રોઈટર્સને, 2012

\$4

2012માં તિલગંગાના એક
લેન્સની કિંમત

\$100+

પહેલાં આયાતી લેન્સની
કિંમત

125,000

2012 સુધીમાં રુઘતનાં
પોતાનાં ઓપરેશન

ચાર ડૉલરનો લેન્સ

વિદેશથી આવતો લેન્સ 100 ડૉલરથી વધુનો પડતો. બહુ ઓછા દર્દીઓ એટલું આપી શકતા. 1994માં રુઘતે કાઠમંડુમાં તિલગંગા નેત્ર કેન્દ્ર શરૂ કર્યું. તે પોતાના લેન્સ જાતે બનાવે છે. 2012 સુધીમાં એક લેન્સનો ખર્ચ લગભગ 4 ડૉલર હતો.

કેન્દ્ર બીજા દેશોને લેન્સ વેચે છે. એ આવક કેન્દ્રના કામનો ખર્ચ કાઢવામાં મદદ કરે છે. દર્દીઓ જેટલું આપી શકે એટલું આપે છે. ગરીબો કંઈ આપતા નથી.

રુઘત બીજાઓને પણ શીખવે છે. 2006 સુધીમાં એશિયાભરના 500થી વધુ સર્જનો તેમની રીતો શીખી ચૂક્યા હતા. જૂન 2006માં તેમણે અને તેમની ટીમે ઉત્તર કોરિયામાં છ દિવસમાં 1,000થી વધુ દર્દીઓની સારવાર કરી.

પૂર્વ નેપાળના એક શિબિરમાં એક મહિલાએ પહેલી વાર પોતાના ચાર વર્ષના દીકરાને જોયો. તેના જન્મ વખતે તે અંધ હતી. રુઘત કહે છે કે તેણે છોકરાને ઝટ ઊંચકી લીધો અને ખુશીથી રડી પડી.

2006માં રુઘતને રેમન મેગ્સેસે પુરસ્કાર મળ્યો. તે ફિલિપાઇન્સમાં એશિયામાં બીજાઓની સેવા કરનારાઓને અપાય છે.

ક્યારે શું થયું

- **1980** રુઇત અંધત્વના સર્વેમાં કામ કરે છે અને ફ્રેડ હોલોઝને મળે છે.
- **1988** તેઓ નેપાળમાં લેન્સવાળી સર્જરી લાવે છે.
- **1994** તેઓ તિલગંગા નેત્ર કેન્દ્ર શરૂ કરે છે.
- **2006** તેમને રેમન મેગ્સેસે પુરસ્કાર મળે છે.
- **2012** તેઓ લગભગ 125,000 ઓપરેશન કરી ચૂક્યા છે.

પ્રકરણ બીજું

આ વાર્તા ખાસ કેમ છે

ઘણા શોધકો વસ્તુઓને વધુ સારી બનાવવાનો પ્રયત્ન કરે છે. રુઇતે તેમને સસ્તી બનાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો. લેન્સની કિંમત 100 ડૉલરથી વધુથી ઘટાડીને લગભગ 4 ડૉલર કરવાથી ઓપરેશન ગરીબોની પહોંચમાં આવ્યું.

તેમણે કંઈક ટકે એવું પણ બનાવ્યું. લેન્સનું વેચાણ અને પૈસા આપતા દર્દીઓ મફત સારવારનો ખર્ચ ઉઠાવવામાં મદદ કરે છે, અને તેઓ બીજા સર્જનોને પણ એ જ શીખવે છે.

અમારો મત

તેમણે એક કુશળતાને એટલી સસ્તી બનાવી કે તે જેમને તેની સૌથી વધુ જરૂર હતી તેમના સુધી પહોંચે.

પ્રકરણ ત્રીજું

આપણે શું શીખી શકીએ

1

જે શીખો તે શીખવો

ફેડ હોલોએ રુઇતને એક નવી રીત શીખવી. રુઇતે પછી સેંકડો બીજા સર્જનોને શીખવ્યું.

આ અજમાવો: તમારી કોઈ એક કુશળતા પસંદ કરો અને આ અઠવાડિયે કોઈ એક વ્યક્તિને બતાવો.

2

લોકો પાસે જાઓ

રુઇત દર્દીઓના આવવાની રાહ જોવાને બદલે ચાલીને દૂરનાં નગરો સુધી ગયા અને નેત્ર શિબિરો યોજ્યાં.

આ અજમાવો: એવી કોઈ એક વ્યક્તિ વિશે વિચારો જે તમારા સુધી પહોંચી શકતી નથી. એક વાર તેની પાસે જાઓ.

3

સૌથી મોંઘો ભાગ ઘટાડો

વિદેશથી આવતો લેન્સ 100 ડૉલરથી વધુનો હતો. તેમના કેન્દ્રે પોતાનો લેન્સ લગભગ 4 ડૉલરમાં બનાવ્યો.

આ અજમાવો: તમારા કામનો સૌથી મોંઘો ભાગ શોધો અને પૂછો કે તે ઓછામાં કેમ થઈ શકે.

4

જે આપી શકે તે, ન આપી શકનારાની મદદ કરે

દર્દીઓ જેટલું આપી શકે એટલું આપે છે. ગરીબો કંઈ આપતા નથી.

આ અજમાવો: કોઈ એક રીત શોધો જેનાથી પૈસા આપતો ગ્રાહક પૈસા ન આપી શકનાર વ્યક્તિની મદદ કરી શકે.

કુશળતાની કિંમત ત્યારે સૌથી વધુ છે, જ્યારે તે જરૂરિયાતમંદો સુધી પહોંચે.

સ્રોત (અંગ્રેજીમાં)

Ramon Magsaysay Award Foundation

[Ruit, Sanduk \(2006 awardee profile\)](#)

Nepali Times

[The vision thing \(editorial, 2006\)](#)

Reuters (via Fox News)

[Procedure pioneered by surgeon brings vision back to thousands \(2012\)](#)

હકીકત-ચકાસણી નોંધ: સ્રોતો મુખ્ય વાર્તા પર સહમત છે. નાની બાબતોમાં ફેર છે. સૌથી નજીકની શાળા ચાલીને અગિયાર દિવસ દૂર હતી (મેગ્સેસે ફાઉન્ડેશન) અથવા એક અઠવાડિયાના ચાલવાના અંતરે (નેપાળી ટાઇમ્સ), એટલે વાર્તામાં “ઘણા દિવસ” લખ્યું છે. લેન્સની કિંમત 5 ડોલરથી ઓછી (મેગ્સેસે ફાઉન્ડેશન, 2006) અને લગભગ 4 ડોલર કહેવાઈ છે, જ્યારે આયાતી લેન્સ 100 ડોલરથી વધુનો હતો (રોઇટર્સ, 2012). વાર્તા રોઇટર્સના આંકડા લે છે અને તેને 2012ના આંકડા ગણે છે, જે હવે જૂના હોઈ શકે. 125,000 ઓપરેશન રુઘતની પોતાની ગણતરી છે, જે તેમણે રોઇટર્સને આપી. મેગ્સેસે ફાઉન્ડેશન કહે છે કે તેમણે નવી રીત ઑસ્ટ્રેલિયામાં હોલોઝ પાસેથી શીખી; નેપાળી ટાઇમ્સ કહે છે કે 1980ના અંધત્વના સર્વેએ બંનેને પહેલી વાર ભેગા કર્યા; વાર્તા બંને વાત લે છે. દીકરાને પહેલી વાર જોનાર મહિલાની વાત રુઘતનું પોતાનું કથન છે. લેન્સની ગણતરી લગભગ 1.5 મિલિયન અને “નિકાસ કરાયેલા” તરીકે અપાઈ છે, એટલે વાર્તા તેને છોડી દે છે. “અમારો મત” વાળી લીટીઓ અમારું પોતાનું અર્થઘટન છે. બાકીનું બધું ઉપરના સ્રોતોમાંથી છે.